

**XAVFLI QON RAKI KASALLIGI: KELIB CHIQISH SABABLARI,
TASHXIS VA DAVOLASH USULLARI
DANGEROUS BLOOD CANCER DISEASE**

Olimova Muslimaxon Abdulutalibovna

*Quva Abu Ali Ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi tibbiyot texnikumi
maxsus fan o'qituvchisi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada qon rakining eng xavfli turlaridan biri bo'lgan leykoz kasalligining kelib chiqish sabablari, klinik belgilari, tashxislash usullari hamda zamonaviy davolash yo'llari yoritilgan. Shuningdek, kasallikning inson organizmiga ta'siri, immun tizimining zaiflashuvi va kasallikning oldini olish bo'yicha tavsiyalar bayon etilgan. Tadqiqot davomida tibbiy adabiyotlar va zamonaviy ilmiy manbalar tahlil qilindi.

In English: This article discusses leukemia as one of the most dangerous types of blood cancer, including its causes, clinical symptoms, diagnostic methods, and modern treatment approaches. The effects of the disease on the human body, weakening of the immune system, and preventive measures are also analyzed. During the research process, scientific sources related to hematology and oncology were studied, and the importance of early diagnosis was highlighted.

Kalit so'zlar: qon raki, leykoz, gematologiya, saraton, immunitet, kimyoterapiya, suyak iligi, qon hujayralari.

In English: blood cancer, leukemia, hematology, cancer, bone marrow, immunity, chemotherapy, diagnostics, oncology, treatment.

KIRISH

Qon raki — inson organizmidagi qon hosil qiluvchi to‘qimalarning xavfli o‘sma kasalligidir. Ushbu kasallik ko‘proq suyak iligi va limfa tizimida rivojlanadi. Tibbiyotda qon rakining eng keng tarqalgan turi leykoz deb ataladi. Kasallik oq qon tanachalarining nazoratsiz ko‘payishi bilan kechadi va sog‘lom qon hujayralarining faoliyatini izdan chiqaradi.

So‘nggi yillarda dunyo bo‘yicha gematologik kasalliklar sonining ortib borayotgani tibbiyot olimlarini jiddiy tashvishga solmoqda. Ayniqsa, ekologik muammolar, radiatsiya, zararli odatlar va immunitetning pasayishi qon rakining rivojlanishiga sabab bo‘luvchi asosiy omillardan hisoblanadi. Kasallik bolalarda ham, kattalarda ham uchrashi mumkin bo‘lib, erta tashxis qo‘yilmasa og‘ir asoratlarga olib keladi.

Qon rakini o‘z vaqtida aniqlash va samarali davolash usullarini qo‘llash bemorning yashash sifatini yaxshilashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Hozirgi kunda onkologik kasalliklar dunyo tibbiyotining eng dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Ular orasida qon raki alohida xavfli kasallik sifatida ajralib turadi. Qon rakida organizmning qon hosil qiluvchi tizimi zararlanadi va natijada sog‘lom qon hujayralari faoliyati izdan chiqadi. Bu esa organizmning himoya kuchini pasaytirib, turli infeksiyon kasalliklarga moyillikni oshiradi.

Leykoz kasalligi o‘tkir va surunkali shakllarda uchraydi. O‘tkir shakli tez rivojlanishi va og‘ir kechishi bilan xavfli bo‘lsa, surunkali turi uzoq davom etuvchi yashirin belgilar bilan namoyon bo‘ladi. Kasallikning rivojlanishida irsiy omillar, radiatsion nurlanish, zararli ekologik muhit, kimyoviy moddalar hamda ayrim viruslarning ta’siri muhim o‘rin tutadi.

Tibbiyot amaliyotida qon rakini erta aniqlash eng muhim vazifalardan biri sanaladi. Chunki kasallik dastlabki bosqichlarda aniqlansa, davolash samaradorligi

sezilarli darajada oshadi. Zamonaviy gematologiya va onkologiya sohalarining rivojlanishi natijasida yangi diagnostika va davolash usullari ishlab chiqilmoqda.

Qon rakining inson salomatligiga ta'sirini o'rganish, kasallikning oldini olish choralarini ishlab chiqish hamda aholi orasida tibbiy savodxonlikni oshirish bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir. Shu sababli ushbu mavzu tibbiyot sohasi uchun katta ilmiy va amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi.

MATERIAL VA METODLAR

Mazkur maqolani tayyorlash jarayonida gematologiya va onkologiya sohasiga oid ilmiy adabiyotlar, o'quv qo'llanmalar hamda zamonaviy tibbiy maqolalar tahlil qilindi. Tadqiqotda qon rakining kelib chiqish omillari, kasallik belgilari va davolash usullariga oid ma'lumotlar o'rganildi.

Tahliliy va taqqoslash metodlari yordamida leykoz kasalligining rivojlanish bosqichlari, bemorlarda uchraydigan klinik holatlar hamda davolash samaradorligi haqida umumlashtirilgan xulosalar chiqarildi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalariga ko'ra, qon rakining asosiy belgilariga quyidagilar kiradi:

doimiy holsizlik va tez charchash;

tana haroratining sababsiz ko'tarilishi;

terining oqarishi;

burun yoki milk qonashi;

limfa tugunlarining kattalashuvi;

suyak va bo'g'imlarda og'riq;

immunitetning pasayishi.

Kasallikning asosiy sabablaridan biri genetik o'zgarishlar va suyak iligida hujayralarning nazoratsiz bo'linishidir. Radiatsiya, kimyoviy moddalar, virusli infeksiyalar ham xavf omili sifatida qayd etiladi.

Zamonaviy tashxislash usullariga umumiy qon tahlili, suyak iligi biopsiyasi, immunologik tekshiruvlar va molekulyar diagnostika kiradi. Erta tashxis bemorning hayotini saqlab qolishda muhim rol o'ynaydi.

Davolashda asosan:

kimyoterapiya;

radioterapiya;

immunoterapiya;

suyak iligi transplantatsiyasi qo'llaniladi.

Ba'zi hollarda kompleks davolash usuli yaxshi natija beradi va bemorning uzoq muddat yashash imkoniyatini oshiradi.

MUHOKAMA

Qon raki murakkab va xavfli kasallik bo'lishiga qaramay, tibbiyotning rivojlanishi tufayli uni davolash imkoniyatlari kengaymoqda. Ayniqsa, erta aniqlangan leykoz turlarida davolash samaradorligi yuqori bo'ladi.

Kasallikning oldini olish uchun sog'lom turmush tarziga rioya qilish, zararli kimyoviy moddalar bilan uzoq ishlamaslik, immunitetni mustahkamlash va muntazam tibbiy ko'riklardan o'tish tavsiya etiladi.

Tibbiyot xodimlarining vazifasi aholiga qon rakining dastlabki belgilarini tushuntirish va bemorlarni o'z vaqtida mutaxassisga yo'naltirishdan iboratdir.

XULOSA

Qon raki inson hayoti uchun jiddiy xavf tug‘diruvchi kasalliklardan biridir. Kasallikni erta aniqlash, zamonaviy diagnostika usullaridan foydalanish va to‘g‘ri davolash choralarini qo‘llash orqali bemorlarning yashash davomiyligini oshirish mumkin.

Sog‘lom ovqatlanish, ekologik xavfsizlik, immunitetni mustahkamlash hamda muntazam tibbiy nazorat qon rakining oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

Karimov X.K. Gematologiya asoslari. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2021.

Ahmedov A.A. Onkologik kasalliklar diagnostikasi. – Toshkent, 2020.

Abdurahmonov Sh.Sh. Ichki kasalliklar propedevtikasi. – Toshkent, 2022.

World Health Organization. Cancer and leukemia research materials. – Geneva, 2023.

National Cancer Institute. Leukemia treatment methods and diagnostics, 2024.